

Kysely lapsille ja nuorille tekoällyn käytöstä

Kysely lapsille ja nuorille tekoälyn käytöstä

© 2026 E2 Tutkimus

Ville Pitkänen, Jarno Lantta & Tuija Väyrynen

ISBN 978-952-7458-41-9 (Itla)

ISBN 978-952-88-2788-7 (Digirauha)

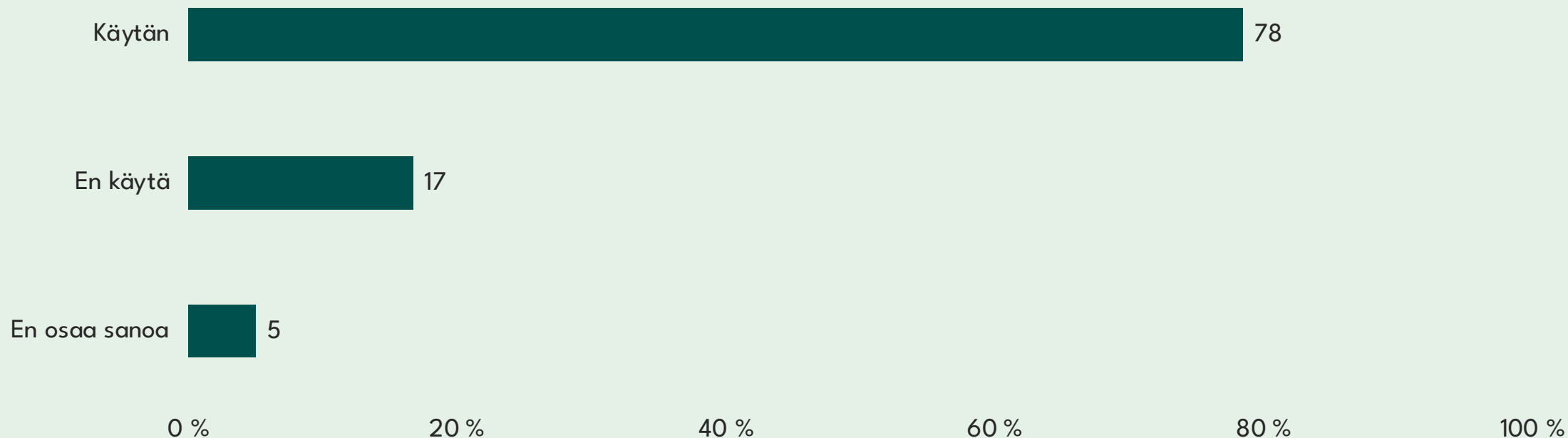
Kyselyn toteutus

- Nuorten sosiaalisen median käyttöä on tutkittu jo runsaasti, mutta lasten ja nuorten tekoälyn käyttötottumuksista tiedetään vain vähän. Tämän kyselyn tavoitteena on lisätä tietoa ja ymmärrystä aiheesta.
- Kyselyn kohderyhmänä ovat 11–17-vuotiaat lapset ja nuoret. Kyselyllä (N=1067) kartoitettiin kohderyhmän tekoälyn käyttöä ja tekoälyyn liittyviä näkemyksiä.
- **Tekoäly oli määritelty kyselyssä seuraavalla tavalla:** Tekoälyllä tarkoitetaan tässä kyselyssä toimintaa, jossa ohjelma esimerkiksi vastaa kysymyksiin, kirjoittaa tekstiä tai tekee kuvia. Tällä tarkoitetaan erillisiä tekoälysovelluksia (esim. ChatGPT, Copilot), sovellusten sisällä olevia tekoälyjä (esim. Snapchat/My AI, Whatsapp/Meta AI), älypuhelimien omia tekoälyavustajia (esim. Google Gemini, Apple intelligence) ja hakukoneiden tekoälytyökaluja (esim. Google AI overview)
- Kyselylomake laadittiin Digirauhan, Itlan ja E2 Tutkimuksen asiantuntijoiden yhteistyönä.
- Raportoinnista ja aineiston tilastollisesta analyysistä vastasi E2 Tutkimus. Avointen vastausten teemoittelussa on hyödynnetty tekoälyä.
- Kyselyaineisto kerättiin Norstatin internetpaneelistä 14.–29.9.2026. Kysely toteutettiin valtakunnallisesti ja se edustaa 11–17-vuotiaita lapsia ja nuoria. Alle 15-vuotiaiden kohdalla tutkimuspyyntö osoitettiin lasten vanhemmille ja vanhemmat ohjasivat kyselyn vastattavaksi lapselleen. Yli 15-vuotiaat lapset ja nuoret saivat henkilökohtaisen kutsun osallistua kyselyyn.

Tekoöilyn käyttö

Suuri enemmistö lapsista ja nuorista käyttää tekoälyä

Käytätkö tekoälyä? (%) N=1067

Tekoälyn käyttämättömyys on osalle nuorista tietoinen valinta.*

“En käytä sitä, en ole koskaan käyttänyt
enkä tule käyttämäänäkään.”

(17-vuotias tyttö/nainen)

“Joskus unohdan estää googlen tekoälyn
ja luen mitä siinä lukee. Yritän etten kysy
tekoälyltä mitään.”

(13-vuotias poika/mies)

“En halua käyttää tekoälyä.”

(14-vuotias poika/mies)

“Pyrin olemaan käyttämättä tekoälyä
niin paljon kuin suinkin pystyn.”

(16-vuotias, ei halua sanoa sukupuolta)

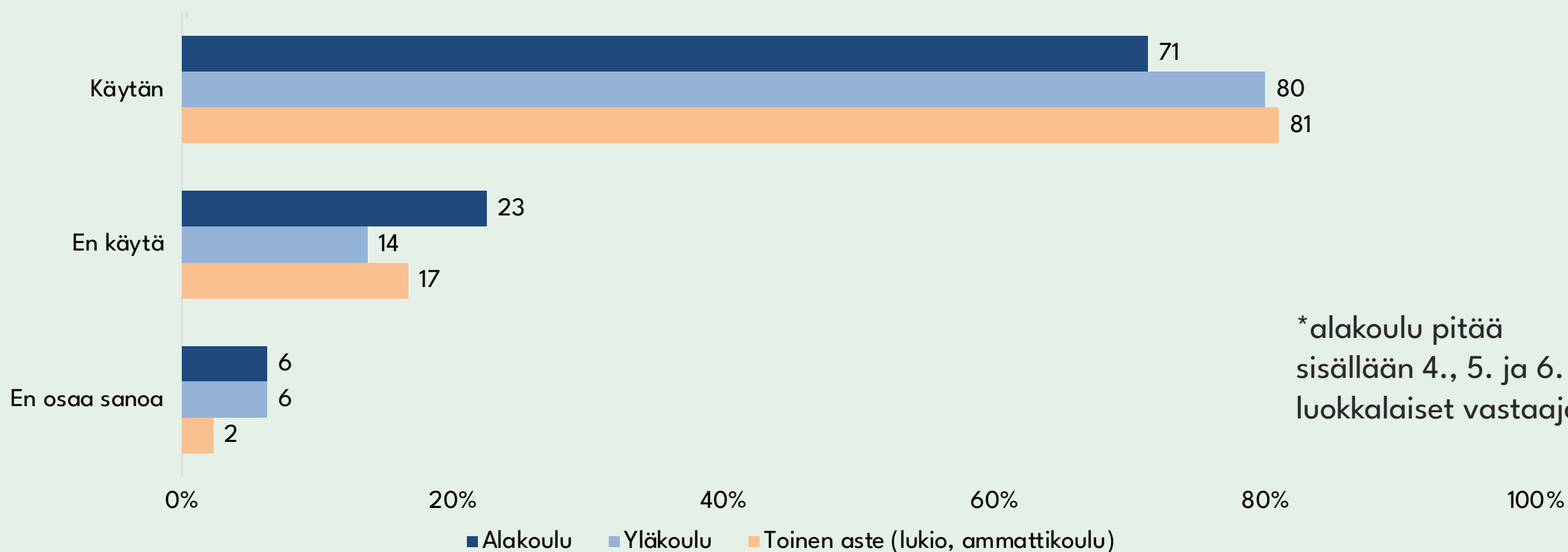
“Vältän tekoälyä.”

(16-vuotias tyttö/nainen)

*Käyttämättömyyden syitä ei kysytty kyselyssä suoraan. Avoimet vastaukset ovat kysymyksestä ”Mistä asioista olet viime aikoina hakenut tietoa tai neuvoja tekoälyltä?” (Vastausten kokonaisuuden analyysistä ks. sivu 17)

Valtaosa myös alakouluikäisistä* käyttää tekoälyä

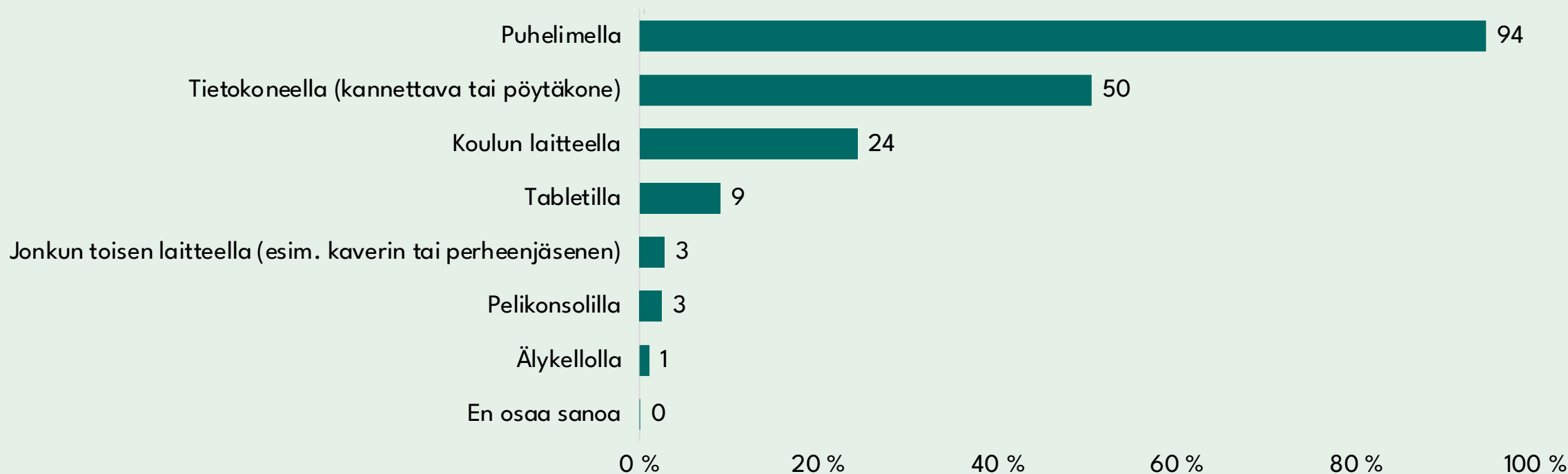
Käytätkö tekoälyä? (kouluasteen mukaan, %) N=1067

*alakoulu pitää sisällään 4., 5. ja 6. luokkalaiset vastaajat

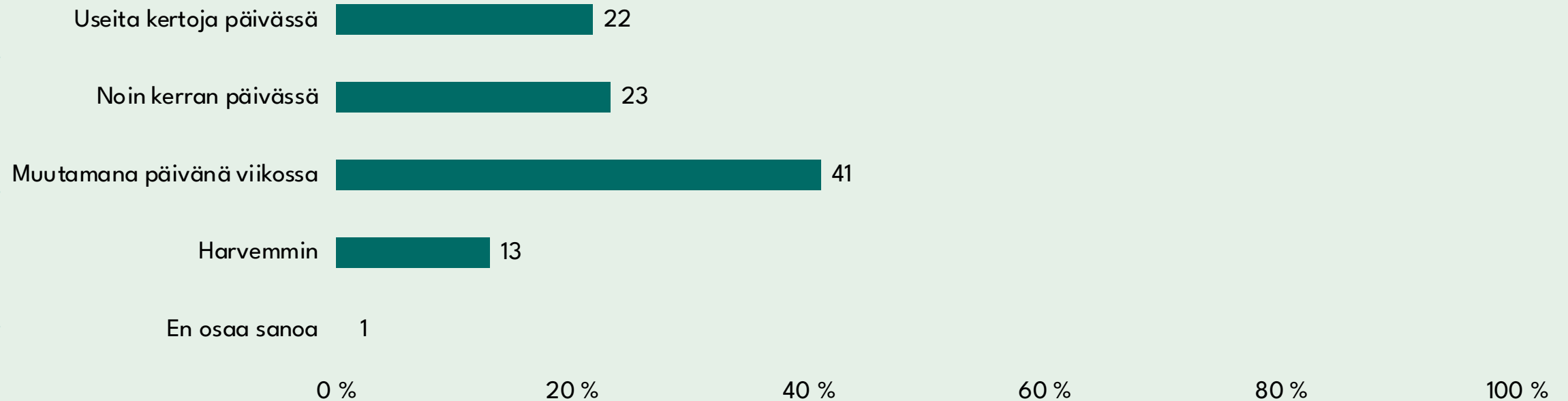
Tekoäly tulee osaksi nuorten arkea älypuhelimien välityksellä – noin puolet käyttää sitä tietokoneella

Millä laitteilla käytät tekoälyä? (%) N=836

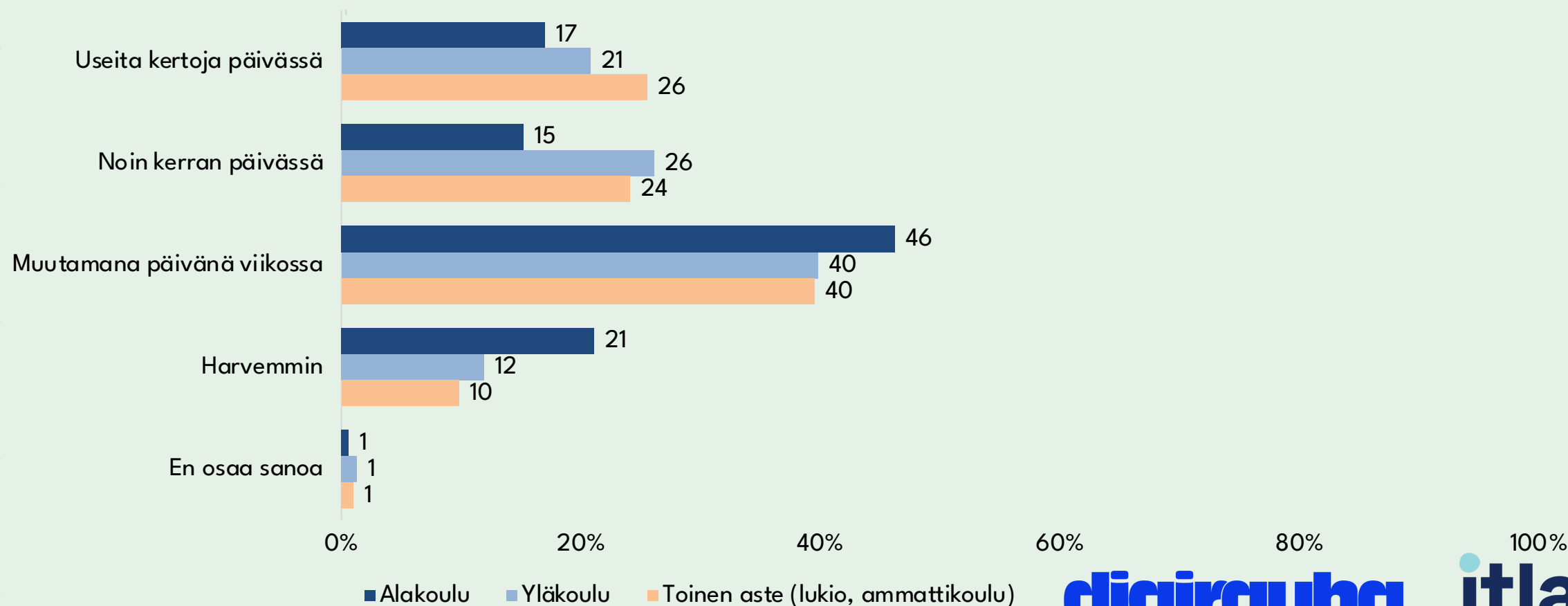
Vajaa puolet lapsista ja nuorista käyttää tekoälyä päivittäin

Kuinka usein käytät tekoälyä? (%) N=836

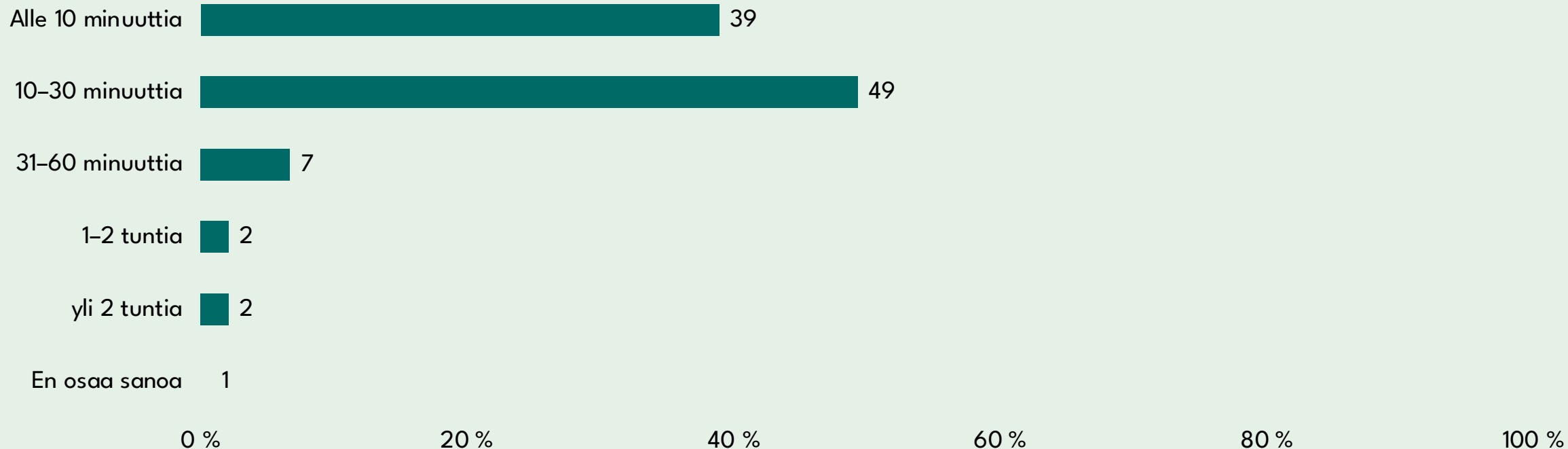
Tekoölyn säännöllinen käyttö lisääntyy yläkouluun ja toiselle asteelle siirryttäessä

Kuinka usein käytät tekoölyä? (kouluasteen mukaan, %) N=836

Noin puolet lapsista ja nuorista arvioi käyttävänsä tekoälyä 10–30 minuuttia päivässä

Kuinka paljon käytät tekoälyä tavallisena päivänä? (%) N=375*

*ne vastaajat, jotka käyttävät tekoälyä päivittäin

Mihin tekoälyä käytetään?

“Olin huolestunut tulevasta kokeesta ja tekoäly auttoi minua rauhoittumaan ja valmistautumaan paremmin.”

(13-vuotias poika/mies)

“No kun kysyin miten hammas irrotetaan mahdollisen kivuttomasti tekoäly vastasi että voit kokeilla vähän niin kuin puuduttaa hampaan jääpalalla se auttoi.”

(11-vuotias tyttö/nainen)

“Halusin tietää missä maassa on Madrid on kun isovelji meni sinne.”

(11-vuotias tyttö/nainen)

“Harjoittelin matematiikan koetta varten. Otin tekoälylle kuvan tehtävästä ja se opetti miten se ratkaistaan.”

(17-vuotias poika/mies)

Lasten ja nuorten kokemuksia tekoällyn käytöstä

“Halusin leipoa yllätyskakun perheelle. En ole paljon leiponut joten pyysin neuvoa tekoälyltä. Siitä oli iso apu.”

(14-vuotias tyttö/nainen)

“Tekoäly on auttanut minua generoimaan kuvia ja paljon muuta. On ollut aina mun avuksi vaikeissa tilanteissa.”

(16-vuotias poika/mies)

Kerro esimerkki tilanteesta, jossa tekoälystä oli sinulle erityisesti hyötyä. Mitä teit ja miten tekoäly auttoi? Mistä asioista olet viime aikoina hakenut tietoa tai neuvoja tekoälyltä? (N=1067) (Vastausten kokonaisuuden analyysistä ks. Liite 2)

Tekoälyä käytetään tiedon etsimiseen ja apuna koulu- tehtävissä

“

Tekoäly on auttanut tosi paljon tiedon haussa esitelmiä varten ja kertomaan hyviä vaihto ehtoja joidenkin laitteitten osiin.

(16-vuotias poika/mies)*

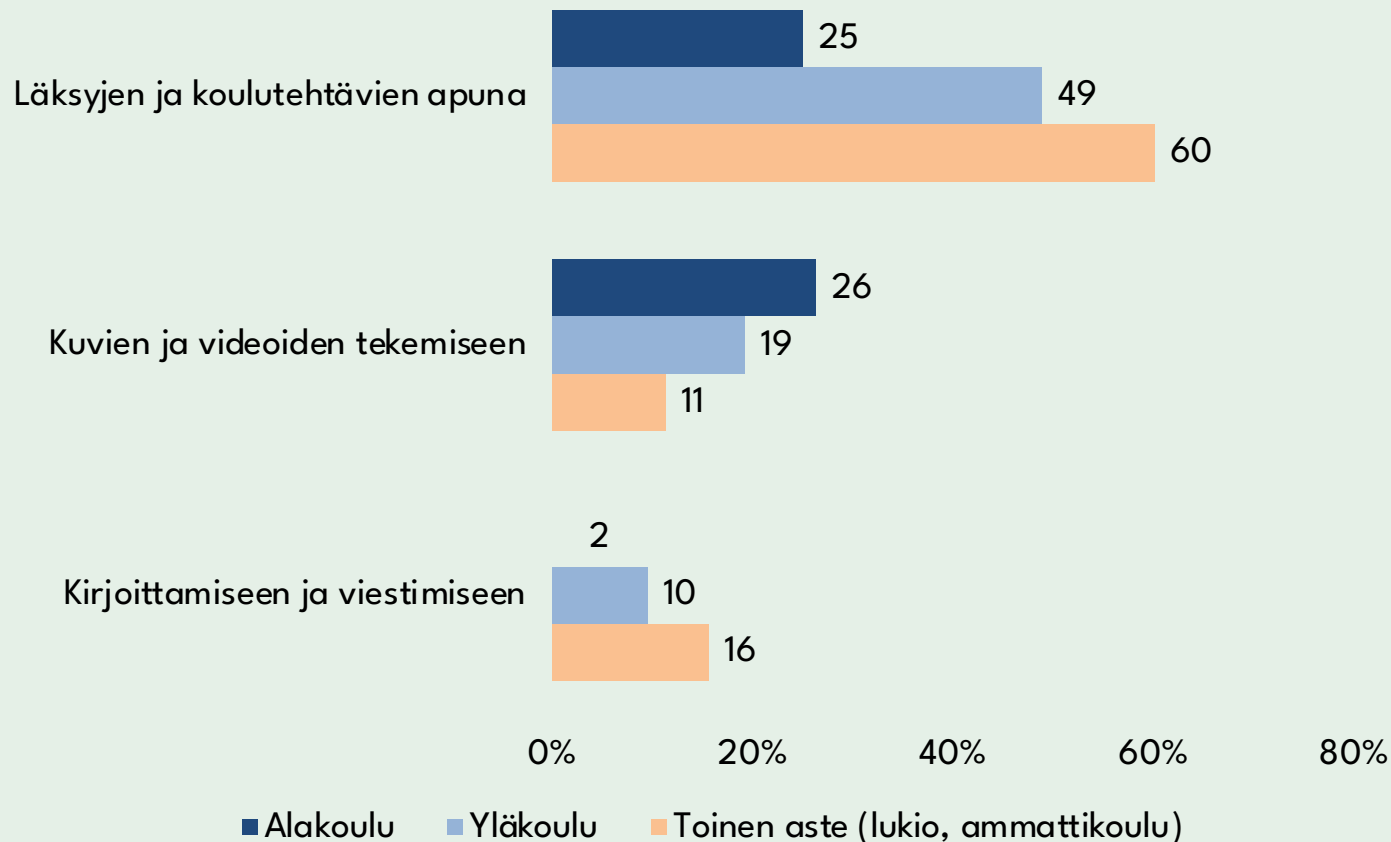
Mihin käytät tekoälyä? (%) N=1067

*Kysymys: Kerro esimerkki tilanteesta, jossa tekoälystä oli sinulle erityisesti hyötyä. Mitä teit ja miten tekoäly auttoi? Mistä asioista olet viime aikoina hakenut tietoa tai neuvoja tekoälyltä?

Ylemmillä kouluasteilla painottuvat koulutehtävät ja kirjoittaminen – alakouluikäiset tekevät muita useammin kuvia ja videoita

Mihin käytät tekoälyä? (%) N=1067

- Tyttöjen ja poikien erot tekoälyn käyttötavoissa ovat vähäisiä.
- Asuinpaikka erottelee hieman: Helsinki-Uudellamaalla asuvat hyödyntävät tekoälyä useammin läksyissä kuin Pohjois- ja Itä-Suomessa asuvat.

Lasten ja nuorten vastausten perusteella tekoälyn käyttö kuuluu jo opetukseen ainakin osassa kouluista*

Koulu on pakottanut hakemaan tekoälyn avulla tekstiä lehmä aiheiseen uutistehtävään.

(17-vuotias tyttö/nainen)

Koulutehtävässä piti tutkia tekoälyn käyttöä.

(15-vuotias tyttö/nainen)

Varmaan silloin kun opettaja sanoi, että hyödyntäkää tekoälyä.

(16-vuotias poika/mies)

En käytä tekoälyä muuta kuin koulutehtävässä, jossa piti käyttää tekoälyä tiedonlähteenä.

(16-vuotias tyttö/nainen)

*Aiheesta ei kysytty kyselyssä suoraan. Avoimet vastaukset ovat kysymyksestä ”Mistä asioista olet viime aikoina hakenut tietoa tai neuvoja tekoälyltä?” (Vastausten kokonaisuuden analyysistä ks. seuraava sivu)

Tekoäly on monipuolisesti mukana lasten ja nuorten arjessa

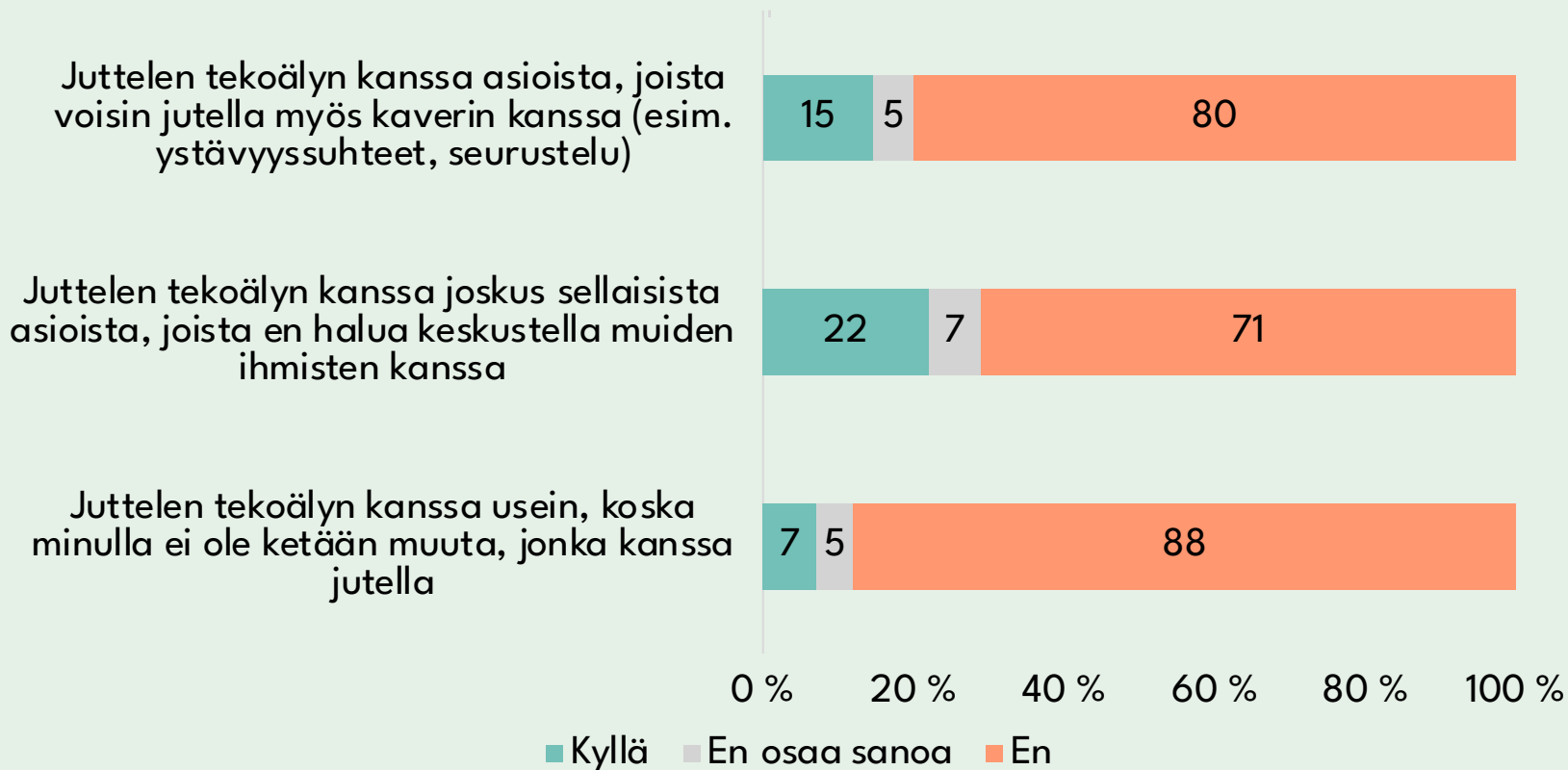
Mistä asioista olet viime aikoina hakenut tietoa tai neuvoja tekoälyltä? (N=1067)

Kysymykseen annettiin 922 sisältövastausta. Osassa vastauksista mainittiin useita asioita, jolloin vastaus on koodattu useampaan teemaan.

Teema	Mainintoja	Osuus sisältövastauksista	Esimerkkivastauksia
Koulutehtävät ja opiskelu	404	45%	“Läksyt” “Apua koulussa tehtävään esitelmään, ideoita”
Pelit, viihde ja harrastukset	141	16%	“Peleistä” “Vinkkejä jalkapallon pelaamiseen ja harjoitteluun”
Matematiikka ja laskeminen	95	11%	“Matematiikka” “Arimeenttinen lukujono. Matematiikka.”
Tekniikka, ajoneuvot ja korjaaminen	76	9%	“Mopon korjaukseen” “Tietokoneen emolevyn korjaamisesta”
Historia, yhteiskunta ja maantieto	73	8%	“Historia” “Politiikka, valta, tietojen hakeminen”
Kielet, kirjoittaminen ja kääntäminen	63	7%	“Kirjoittamisesta” “Miten sanoja tai lauseita käännetään”
Ostokset, tuotteet ja matkailu	58	6%	“Matkustamisesta” “Viimeksi etsin hajuvedestä tietoa”
Luova tekeminen ja ideointi	58	6%	“Kuvien muokkausta” “Yritykselle nimi ja logo ehdotusta”
Luonto, tiede ja ympäristö	53	6%	“Linnuista” “Luonnosta ja eläimistä”
Yleistieto ja erilaiset kysymykset	45	5%	“Kaikesta” “Yleisiä kysymyksiä”
Terveys ja hyvinvointi	45	5%	“Migreenistä” “Halusin selvittää mikä aiheutti patin otsassani”
Ruoanlaitto ja reseptit	29	3%	“Leipominen” “Kysyin mukikakun ohjetta”
Käytännön neuvot ja ohjeet	17	2%	“Ohjeita” “Mihin tahoon olla yhteydessä x asian kanssa, yms.”

Tekoäly ei korvaa ihmistä, mutta viidennes uskoutuu sille asioissa, joista vaikenee muille

Teetkö jotain seuraavista? (%) N=1067

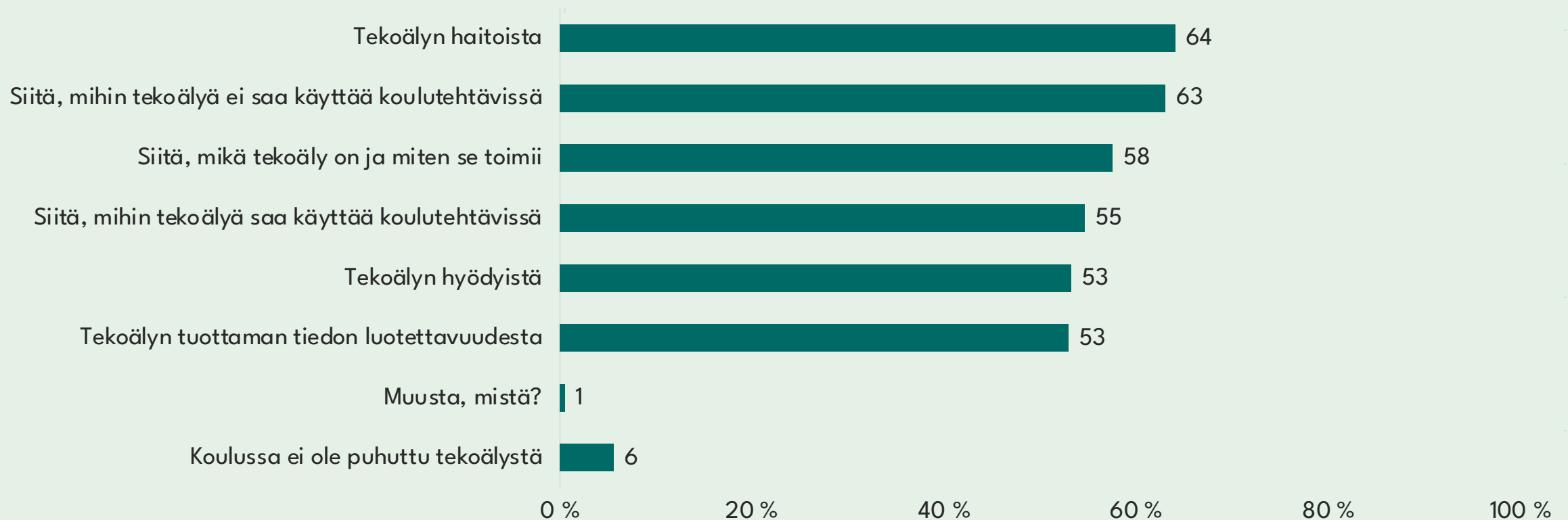

- Taustaryhmien väliset erot ovat vähäisiä.
- Koulusta erottelee väittämässä Juttelen tekoälyn kanssa asioista, joista en halua jutella muiden ihmisten kanssa: Alakouluikäisistä 16 prosenttia, toisen asteen opiskelijoista 26 prosenttia vastaa myöntävästi.

Mistä lapset saavat tietoa tekoälystä?

Tekoälystä keskustellaan kouluissa monipuolisesti

Mistä seuraavista tekoälyyn liittyvistä asioista on puhuttu koulussa?* (%) N=1067

*Vastaajilla oli mahdollisuus valita listalta useita vaihtoehtoja

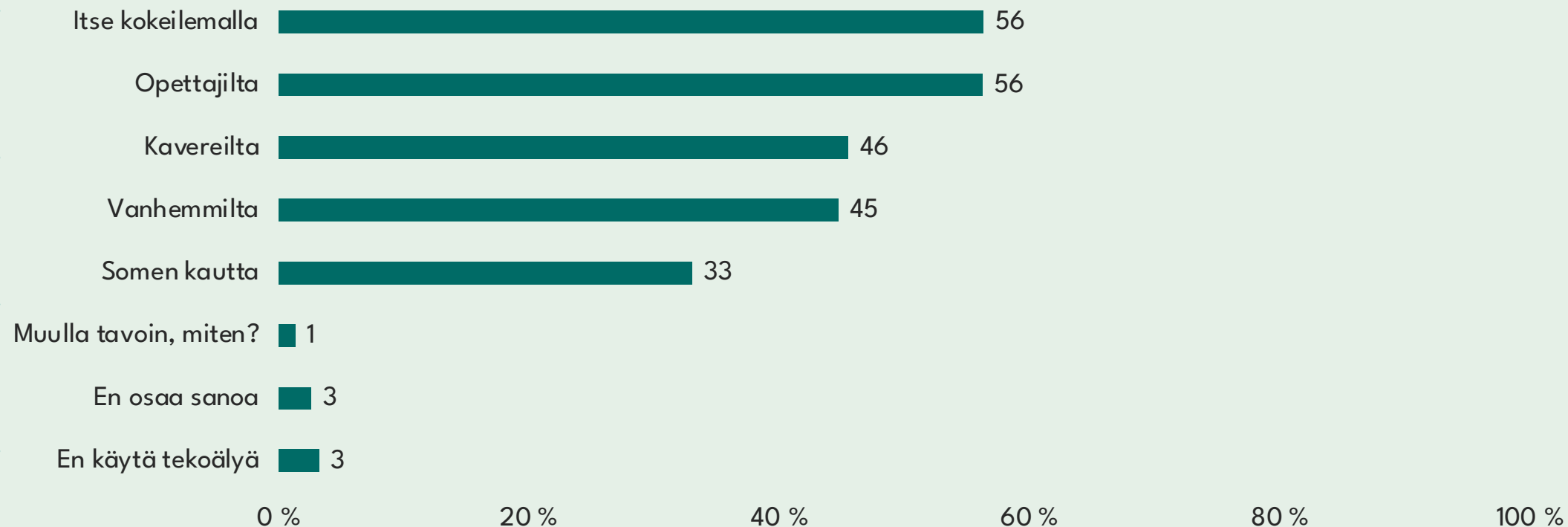
Keskustelu tekoölyn haitoista ja hyödyistä on tavallisempaa ylemmillä kouluasteilla

Mistä seuraavista tekoölyyn liittyvistä asioista on puhuttu koulussa? (kouluasteen mukaan, %) N=1067

Aihe	Alakoulu	Yläkoulu	Toinen aste	Kaikki
Tekoölyn haitoista	51%	65%	72%	64%
Siitä, mihin tekoölyä ei saa käyttää koulutehtävissä	54%	64%	67%	63%
Siitä, mikä tekoöly on ja miten se toimii	60%	58%	55%	58%
Siitä, mihin tekoölyä saa käyttää koulutehtävissä	43%	56%	61%	55%
Tekoölyn hyödyistä	44%	53%	60%	53%
Tekoölyn tuottaman tiedon luotettavuudesta	48%	54%	55%	53%
Muusta, mistä?	2%	0%	0%	1%
Koulussa ei ole puhuttu tekoölystä	11%	5%	3%	6%

Tietoa tekoälyn käytöstä saadaan erityisesti itse kokeilemalla ja opettajilta

Keneltä olet saanut tietoa tekoälyn käytöstä?* (%) N=1067

*Vastajilla oli mahdollisuus valita listalta useita vaihtoehtoja

Alakouluikäisille vanhemmat ovat tärkein tietolähde, toisella asteella korostuu sosiaalinen media

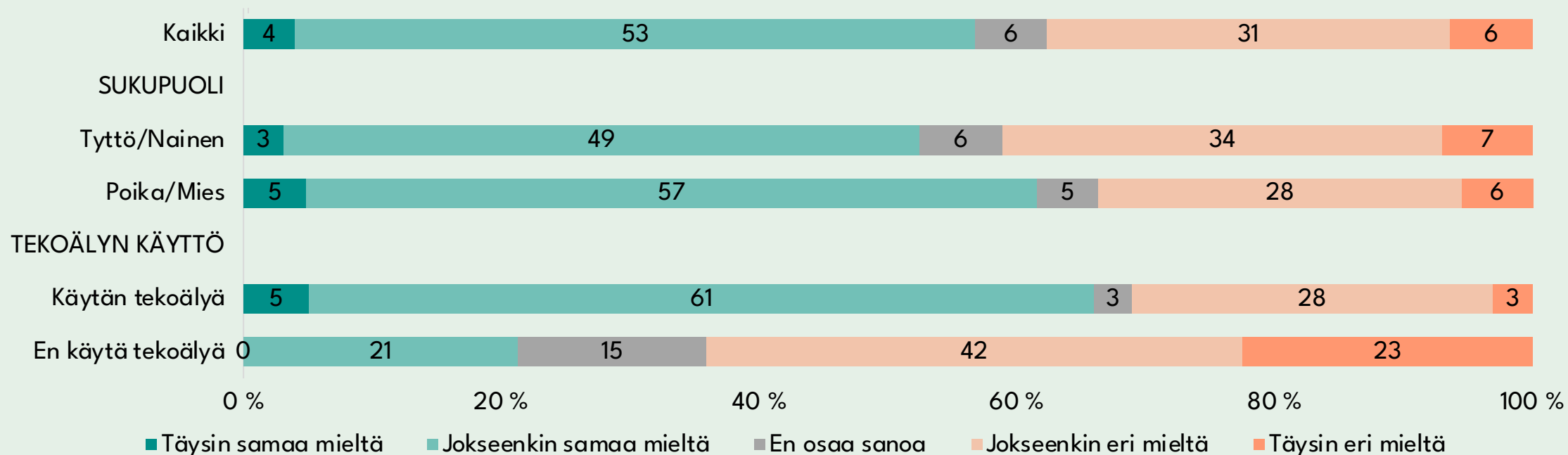
Keneltä olet saanut tietoa tekoälyn käytöstä? (kouluasteen mukaan, %) N=1067

Tiedon lähde	Alakoulu	Yläkoulu	Toinen aste	Kaikki
Itse kokeilemalla	46%	60%	59%	56%
Opettajilta	58%	58%	53%	56%
Kavereilta	38%	49%	46%	46%
Vanhemmilta	62%	51%	24%	45%
Somen kautta	15%	33%	46%	33%

Luottamus tekoölyyn

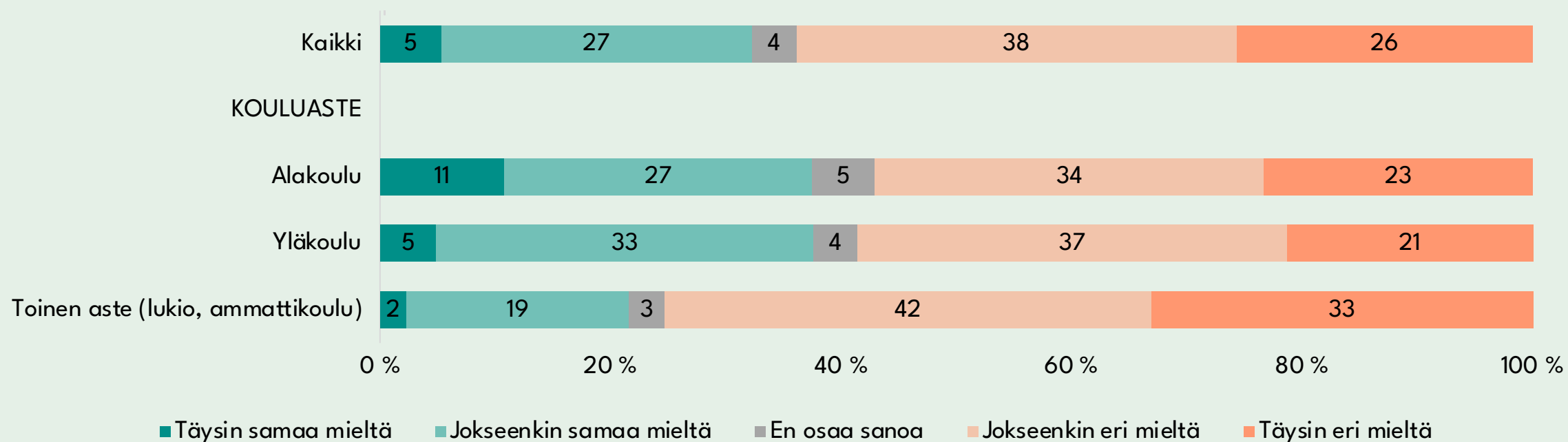
Pojat luottavat tekoälyn tuottamaan tietoon hieman tyttöjä useammin

Arvioi seuraavia väittämiä: Luotan tekoälyn antamaan tietoon. (%) N=1067

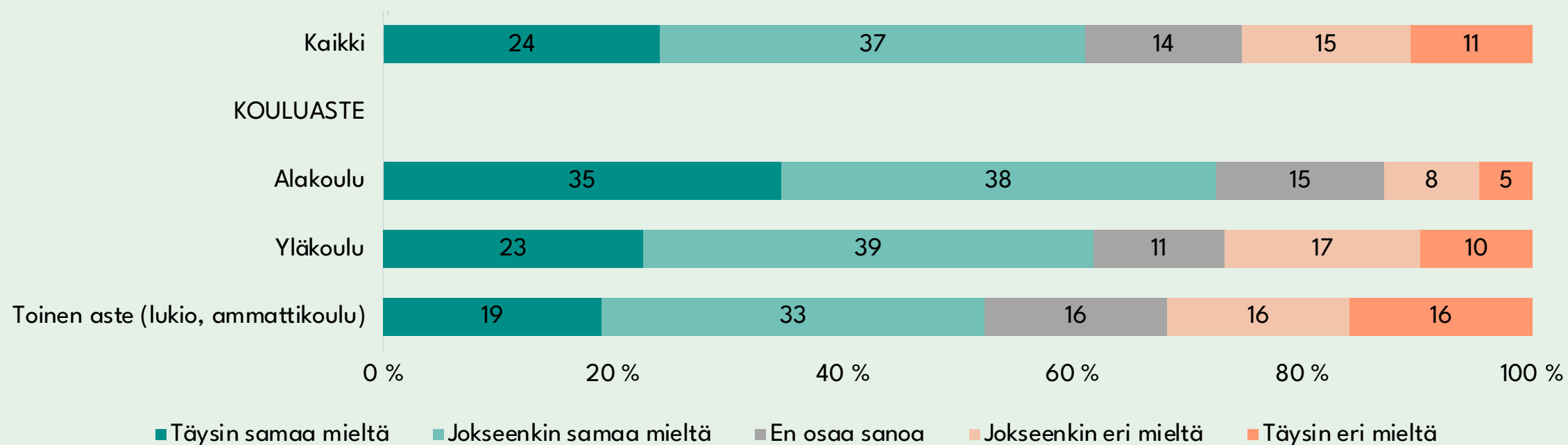
Vain kolmannes arvioi, että heillä on vaikeuksia erottaa tekoälysisälltöjä aidoista kuvista ja videoista

Arvioi seuraavia väittämiä: Minun on vaikea tunnistaa, milloin kuvat tai videot ovat tekoälyn tekemiä. (%) N=1067

Yli puolet kertoisi aikuiselle tekoälyyn liittyvistä huolistaan, mutta vanhempiin tukeutuminen vähenee iän myötä

Arvioi seuraavia väittämiä: Kerron aikuiselle, jos kohtaan ongelmia, huolta tai pelkoa tekoälyyn liittyen. (%) **N=1067**

Lasten ja nuorten mielestä tekoälyn ongelmat liittyvät erityisesti väärään tietoon

*65 prosenttia lapsista ja nuorista ei ollut kohdannut ongelmia tekoälyn käytössä tai ei antanut kysymykseen vastausta.

Ongelmia tunnistavia sisältövastauksia oli 377. Osassa vastauksista mainittiin useita asioita, jolloin vastaus on koodattu useampaan teemaan.

Oletko kohdannut tilanteen, jossa tekoäly toimi huonosti tai aiheutti ongelmia?
(Avoimet vastaukset) N=1067*

Teema	Mainintoja	Osuus, %	Esimerkkivastauksia
Väärä, epätarkka tai vanhentunut tieto	218	58%	“googlen tekoälyn yhteenveto väitti, että ilves on suomen kansalliseläin”
Ongelma mainittu ilman kuvausta	43	11%	“Joskus”
Tekoäly ei ymmärrä kysymystä tai vastaus on epäolennainen	42	11%	“Ei joskus ymmärrä mitä meinaa”
Kuva- ja sisältötuotannon ongelmat	35	9%	“Välillä se muuttaa kuvia erilaisiksi ja saattaa olla hyvin erilainen kuin alkuperäinen”
Oppimisen ja koulutyön haitat	28	7%	“Joissain tehtävissä missä olen pyytänyt apua se ei käytä opiskeluuni sopivia kaavoja tms”
Tekniset ongelmat ja käyttörajoitukset	13	3%	“Google AI usein lagaa.”
Muu	38	10%	“Se kuormittaa ympäristöä”

“Sain hylätyn kokeesta kun käytin ai.”
(14-vuotias poika/mies)

“Kysyin apua autoon ja auto
hajosi pahemman päälle.”
(16-vuotias poika/mies)

“Tekoäly valehtelee ja jotkut
toverit käyttävät tekoäly
terapeuttina.”
(17-vuotias tyttö/nainen)

“[Tekoäly on] kertonut
arkaluontoista sisältöä
itsensä vahingoittamisesta.”
(16-vuotias poika/mies)

“Pyysin sitä tekemään kuvan
ja vanhempani mukaan
tekoälyn tekemä kuvatullos oli
aikuisten vitsi.” [Vanhemman
kommentti: tekoäly tosiaan
laittoi seksilelun kuvaan,
vaikka aikaisemmissa
keskusteluissa lapsi tuonut
hyvin selkeästi ikänsä esille.]
(11-vuotias tyttö/nainen)

“Antoi huonoja ihmissuhdeneuvoja ongelmatilanteeseen.”
(14-vuotias tyttö/nainen)

“Generatiivisen tekoälyn
olemassaolo on ylipäättänsä
huono ja aiheuttaa
ongelmia luonnolle,
ihmiskunnalle ja
tulevaisuudelle.”
(17-vuotias tyttö/nainen)

Lasten ja nuorten kokemuksia tekoälyn aiheuttamista ongelmista

Yhteenveto tuloksista

Enemmistö 11–17-vuotiaista käyttää tekoälyä

- Suuri enemmistö 11–17-vuotiaista (78 %) käyttää tekoälyä. Tekoälyn käyttö on yleistä jo alakouluikäisillä: yli 70 prosenttia nuorimmista vastaajista käyttää sitä. Yläkouluikäisistä (80 %) ja toisen asteen opiskelijoista (81 %) tekoälyä käyttää noin neljä viidestä.
- Tekoäly tulee osaksi arkea puhelimen välityksellä, sillä lähes kaikki 11–17-vuotiaat (94 %) käyttävät sitä puhelimella. Puolet käyttää tekoälyä tietokoneella ja noin neljännes (24 %) koulun laitteella.
- Monen lapsen ja nuoren tekoälyn käyttö on säännöllistä. Lähes puolet heistä (45 %) käyttääkin sitä päivittäin. Käyttömäärät yleistyvät iän myötä: useita kertoja päivässä tekoälyä käyttää alakoululaisista 17 prosenttia, yläkoululaisista 21 prosenttia ja toisen asteen opiskelijoista 26 prosenttia.
- Tekoälyä käytetään yleisimmin tiedon etsimiseen (67 %) ja koulutehtävien apuna (47 %). Toisella asteella tekoälyä käytetään keskimääräistä useammin koulutehtävien apuna. Alakoululaiset puolestaan käyttävät tekoälyä keskimääräistä useammin kuvien ja videoiden tekemiseen.

Luottamus tekoölyyn melko korkealla tasolla

– osa lapsista ja nuorista uskoutuu sille

- Lapset ja nuoret saavat tietoa tekoölyn käytöstä erityisesti opettajilta (56 %) ja itse kokeilemalla (56 %). Alakoululaisten tärkein tietolähde ovat vanhemmat (62 %). Toisella asteella opiskelevista vanhemmat mainitsee enää neljännes (24 %) ja yleisemmäksi tietolähteeksi nousee sosiaalinen media (46 %).
- Vajaa kaksi kolmesta 11–17-vuotiaasta (64 %) on kuullut koulussa tekoölyn haitoista ja vain 6 prosenttia sanoo, ettei aihetta ole käsitelty lainkaan.
- Luottamus tekoölyyn on melko vahvaa, sillä yli puolet (57 %) luottaa sen antamaan tietoon. Pojat luottavat tekoölyn tuottamaan tietoon hieman tyttöjä useammin. Ne, jotka eivät käytä tekoölyä, ovat selvästi muita kriittisempiä.
- Tekoölyn luoman sisällön tunnistaminen on monelle vaikeaa. Lähes 40 prosenttia ala- ja yläkouluikäisistä ei erota tekoölyn tekemiä sisältöjä aidoista kuvista ja videoista. Tekoöly ei korvaa ihmistä, mutta reilu viidennes (22 %) juttelee sille asioista, joista ei halua puhua muiden ihmisten kanssa.
- Tekoölyyn liittyvinä ongelmina lapset ja nuoret nostavat esiin ennen kaikkea väärän tiedon.

LIITTEET

LIITE 1

AINEISTO: Kysely, 11–17-vuotiaat mannersuomalaiset

SUKUPUOLI	(%)	(n)
Poika/Mies	51	547
Tyttö/Nainen	48	513
Muu/En halua sanoa	1	7

IKÄ	(%)	(n)
11	11	122
12	12	131
13	15	159
14	19	197
15	11	113
16	15	159
17	17	186

KOULUASTE	(%)	(n)
Alakoulu	22	240
Yläkoulu	44	474
Toinen aste / Muu koulu	33	353

SUURALUE	(%)	(n)
Länsi-Suomi	25	272
Helsinki-Uusimaa	32	339
Etelä-Suomi	21	225
Pohjois- ja Itä-Suomi	22	231

ÄIDINKIELI	(%)	(n)
Suomi	95	1009
Ruotsi	4	39
Muu kieli	2	19

Millaisessa asuinympäristössä/asuinalueella asut nykyisin?	(%)	(n)
Isossa kaupungissa	33	352
Keskisuudessa tai pienessä kaupungissa	43	459
Kirkonkylässä (eli kunnan keskustassa, jossa on kaupungit ja yleensä isoin koulu)	14	144
Maaseudulla, jossa talot ovat harvassa	11	112

LIITE 2

Kerro esimerkki tilanteesta, jossa tekoälystä oli sinulle erityisesti hyötyä. Mitä teit ja miten tekoäly auttoi? (AVOIN) N=1067

Kysymykseen annettiin 832 sisältövastausta. Osassa vastauksista mainittiin useita asioita, jolloin vastaus on koodattu useampaan teemaan.

Teema	Mainintoja	Osuus sisältövastauksista	Esimerkkivastauksia
Koulutehtävät ja opiskelu	397	48%	“Auttoi koulutehtävässä. Auttoi kysymykseen vastaamisessa ja aiheen selittämisessä.”
Tiedonhaku, selittäminen ja ymmärtäminen	259	31%	“En löytänyt netistä nettisivuja mistä voisin hakea lisää tietoa johonkin aiheeseen joten kysyin tekoälyltä ja hän löysi hyviä tiedon lähteitä”
Arjen neuvot ja käytännön apu	104	13%	“Sain tahrان mun paitaan ja se autto ja sano miten sen saa pois”
Matematiikka ja ongelmanratkaisu	96	12%	“En löytänyt selkeää selitystä miten laskea eräs laskutoimitus joten kysyin tekoälyltä.
Ideointi ja luova tekeminen	72	9%	“teen kuvia ja hahmottelen tekoälyllä kuvia, joita käytän pohjana”
Kielet, kirjoittaminen ja kääntäminen	68	8%	“Auttoi minua ymmärtämään saksan erilaisia kielioppi teorioita”
Tekniikka, korjaaminen ja ohjelmointi	56	7%	“PC:n rakentamisessa ollut hyötyä. Opin uusia taitoja ja nyt osaan kasata koneen.”
Pelit, viihde ja harrastukset	50	6%	“Auttoi kertomaan miten joku asia pitää pelissä tehdä”
Ajansäästö ja työn helpottuminen	43	5%	“Etsin tietoa läksyihin ja sain ne tehtyä nopeammin”
Ostokset, tuotteet ja hintavertailu	26	3%	“En ollut varma, minkä tuotteen ostaisin Torista. Mietin kahden vaihtoehtoon väliltä. Tekoäly vertasi tuotteita.”
Terveys, hyvinvointi ja ihmissuhteet	18	2%	“Auttoi lievittämään ahdistusta.”
Muu	8	1%	“Vasta opettelu vaiheessa tekoälyn kanssa”